

Sammanhang

Samsynen ökar gradvis när det gäller att ta itu med miljöproblem, framför allt i fråga om klimatförändringar och risker förknippade med detta. Fokus ligger på resurssäkerhet, osäkerhet kring klimatförändringarna, sociala störningar och höga ekonomiska kostnader. Medvetenheten ökar om miljöproblemens olika effekter på kvinnor respektive män och om hur bristande jämställdhet undergräver kvinnors förmåga att hantera dessa hot. Skillnaderna förstärks genom kvinnors och mäns olika konsumtionsvanor.

Allmänna insatser för att motverka klimatförändringarna i EU

- Genomföra åtgärder för energieffektivitet, hållbara transporter samt avskiljning och lagring av koldioxid. EU har varit banbrytande när det gäller internationella konventioner om klimatförändringar.

Rådets slutsatser (Europeiska unionens råd, juni 2012)

- Rådet betonar att det finns ett brådskande behov av att öka jämställdheten i beslutsfattandet i frågor som rör mildrande av effekterna av klimatförändring, särskilt inom transport- och energisektorerna.
- Fördomar och stereotypa könsroller bidrar till att befästa ett könssegregerat utbildningssystem som leder till en könssegregerad arbetsmarknad, bland annat på områden som är kopplade till grön ekonomi (exempelvis transport- och energisektorerna).

Europaparlamentet (2007–2012)

- Parlamentet uppmanar kommissionen och rådet att se till att klimatåtgärder inte får en negativ inverkan på jämställdheten och att integrera jämställdhetsaspekter i klimatpolitiken.
- Parlamentet föreslår en övergång till en "grön ekonomi" och efterlyser forskning om dess effekter på kvinnor och deras roll i övergången.

Europeiska kommissionen

- Kommissionen betraktar energi och transport som ett prioriterat område (COM(2013) 216 final).

De strategiska målen i Pekingplattformen och EU:s indikatorer

- K.1** Göra kvinnor delaktiga i beslutsfattandet på alla nivåer inom miljöområdet.
- K.2** Integrera jämställdhetsaspekter och jämställdhetsperspektiv i policy och program för hållbar utveckling.
- K.3** Stärka eller upprätta mekanismer på nationell, regional och internationell nivå för att bedöma effekterna av utvecklings- och miljöpolitik på kvinnor.

Indikatorerna på detta kritiska område utvecklades nyligen på initiativ av det danska ordförandeskapet för Europeiska unionens råd. Miljöutmaningar är viktiga för kvinnors situation. Dessa indikatorer är inriktade på det inflytande som kvinnor har i fråga om viktigt beslutsfattande på området klimatförändringar, framför allt mildrandet av effekterna av klimatförändringar. Indikatorerna används även för att bedöma hur fördelningen mellan kvinnor och män ser ut på områdena naturvetenskap och teknik och för att analysera könssegregering i fråga om utbildningsval. Indikatorer som avser det andra och tredje strategiska målet för område K i Pekingplattformen har ännu inte utarbetats. Dessa mål, som syftar till en bättre integrering av jämställdhetsperspektivet i miljöpolitik och program, återstår därför att ta itu med.

Databasen Kvinnor och män i EU – fakta och siffror, som upprättats av Europeiska jämställdhetsinstitutet, innehåller de senaste uppgifterna och den senaste informationen på området. Databasen finns på <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

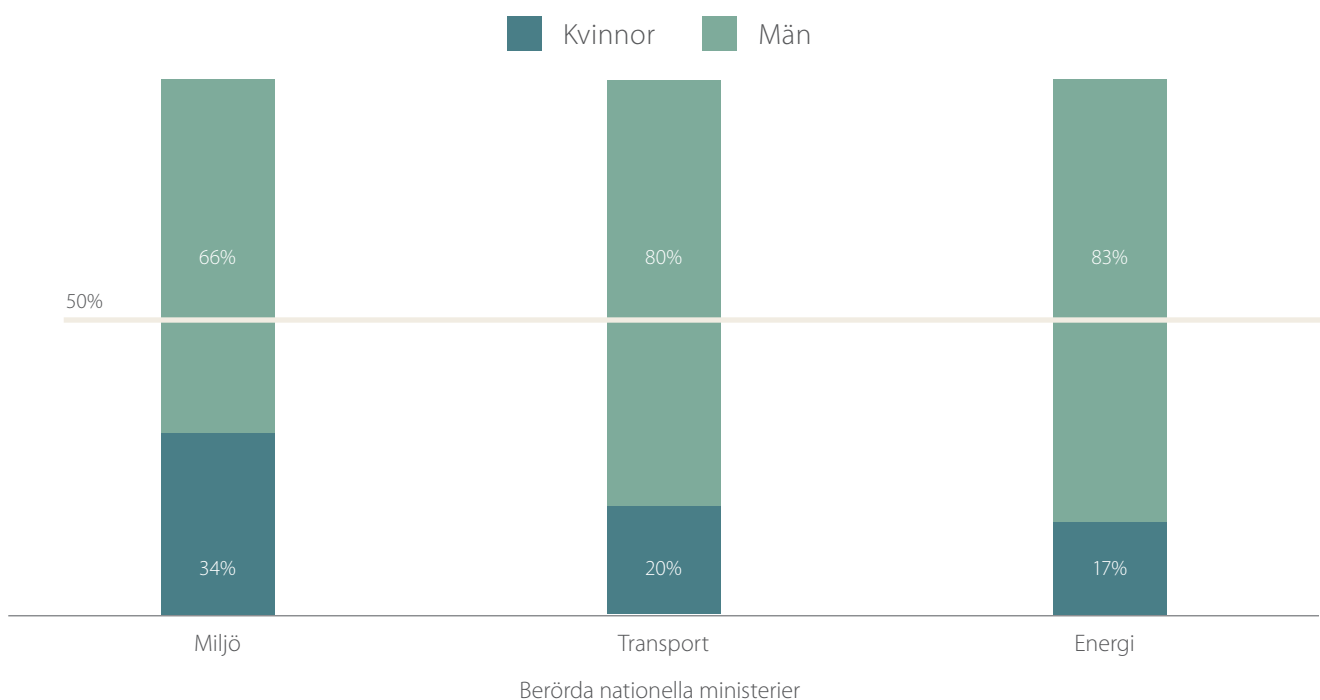
Kunskaper från EU-övergripande uppgifter

Långsamma framsteg mot att göra kvinnor delaktiga i beslutsfattande på miljöområdet

Att göra kvinnor delaktiga i strategiska klimatrelaterade beslut är inte bara ett demokratiskt krav utan även

PROCENT KVINNOR PÅ HÖGA POSTER I NATIONELLA MINISTERIER

Källa: EIGE, Jämställdhet och klimatförändringar, 2012.

nödvändigt när det gäller att beakta hur miljöpolicy och miljöprogram påverkar kvinnor och män. Inom EU är de flesta beslutsfattare på detta område män och de högsta nivåerna på de nationella ministerier som hanterar klimatförändringar är mansdominerade. År 2013 utgjorde kvinnor 19 procent av de högre ministrarna och 34 procent av de högsta administratörerna inom miljö, energi och transport.

Kvinnor är mer framgångsrika när det gäller att nå höga poster inom miljösektorn än i energi- och transportsektorerna. År 2011 var kvinnors representation högst inom miljöministerierna där de innehade omkring en tredjedel av de högsta posterna (34 procent).

Kvinnor är fortfarande underrepresenterade även på klimatinstitutioner inom EU. År 2013 innehade kvinnor omkring en fjärdedel (27 procent) av tjänsterna i beslutsfattande ställning på berörda generaldirektorat i Europeiska kommissionen.

Kvinnor tycks vara bättre representerade i klimatrelaterade utskott i Europaparlamentet (2010–2014): De utgör 38 procent av ledamöterna i berörda utskott. Bäst representerade är de på miljöområdet – de utgör 49 procent av ledamöterna i utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet.

Glastaket tycks finnas kvar på både nationell nivå och EU-nivå i och med att det sker en proportionell minskning av kvinnor på de högsta posterna.

På internationell nivå ökade antalet kvinnor i beslutsfattande ställning med inflytande inom klimatförändringar

Kvinnors framsteg har varit störst på de centrala klimatinstitutionerna inom FN, framför allt inom de underordnade organen till ramkonventionen om klimatförändringar, där kvinnors representation ökade stadigt mellan 2009 och 2012.

Inom delegationerna till FN:s partskonferens har kvinnor också gjort framsteg under de senaste fem åren, om än i mindre omfattning: från 36 procent (2004–2008) till 39 procent (2008–2012).

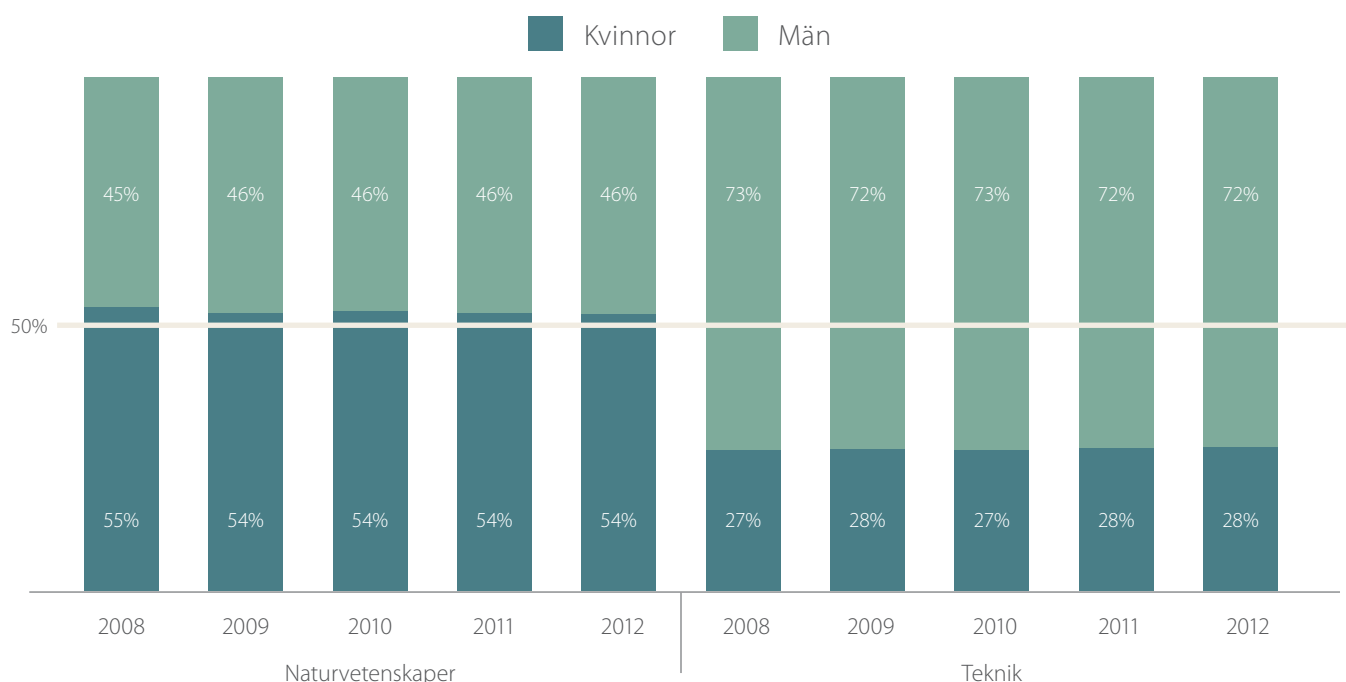
Män fortsätter att dominera utbildningar inom teknikområdet

Sju områden förknippas främst med yrken inom miljö-, energi- och transportsektorerna och kan kategoriseras antingen som naturvetenskap (biologiska och fysiska vetenskaper) eller teknik (ingenjörsvetenskap och ingenjörsvyrken, tillverkning och bearbetning, arkitektur och byggnadskonstruktion, transporttjänster och miljöskydd). Inom EU är fördelningen mellan kvinnor och män jämn inom naturvetenskap, men män fortsätter att dominera inom teknikrelaterade områden.

Om man antar att det krävs meriter på ovannämnda områden för att få sysselsättning inom miljörelaterade områden har kvinnor få eller begränsade chanser att få

PROCENT KVINNOR MED HÖGRE UTBILDNING INOM NATURVETENSKAP OCH TEKNIK, 2008–2012

Källa: Eurostat, utbildningsstatistik.

sysselsättning och bli framgångsrika i dessa industrier. År 2010 utgjorde kvinnor endast en femtedel (22 procent) av personalen inom sektorerna för elektricitet, gas, ånga och luftkonditionering, transport och lager.

Utbildningsmeriter kanske inte är de enda hindren för kvinnors deltagande och framsteg inom energi- och transportsektorerna. Andra faktorer är seglivade könsstereotyper, krav på att resa mycket och en ogynnsam arbetsmiljö för kvinnor.

Icke desto mindre kan man anta att en utbildning inom teknikområdet skulle underlätta för att få jobb i dessa industrier. Underrepresentationen av kvinnor bland dem som tar examen på dessa områden är ett hinder mot Europa 2020-strategin, som har som mål att utmana uppdelningen på arbetsmarknaden. Den är även ett hot mot måluppfyllelsen i den europeiska strategin för jämställdhet 2010–2015, som pekar ut segregering inom utbildning och på arbetsmarknad som en avgörande

Användbara initiativ:

Medlemsstaterna har tillämpat olika strategier för att integrera jämställdhetsaspekter i beslutsfattande på miljöområdet. Inom ramen för det österrikiska klimatprogrammet främjade man kvinnors aktiva deltagande i beslutsfattande inom miljöpolitik och integrering av jämställdhetsperspektivet. I Österrike har staden Wien tillämpat jämställdhetsintegrering i planeringsarbetet under mer än 20 år och jämställdhetsfrågor är tydligt integrerade i stadsplaneringen. I Tyskland tillämpar det federala ministeriet för miljö, naturvård, byggnadsarbete och kärnsäkerhet jämställdhet som vägledande princip, både inom den egna myndigheten och vid finansiering av projekt via samarbetspartner.

Litauen har uppgett att **integreringen av jämställdhetsperspektivet** har ökat genom de nationella programmen för lika möjligheter för kvinnor och män, där frågor kopplade till kvinnor och miljö har ingått sedan 2003. Detta har innefattat att främja samarbete mellan icke-statliga organisationer genom integrering av jämställdhetsfrågor i miljöprojekt och genom regeringsledda miljöprogram, för att bland annat möjliggöra att kvinnor ska gynnas av dessa projekt i lika hög grad som män. I Slovenien uppmuntrades lika möjligheter och tillgång till alla åtgärder systematiskt inom ramen för programmet för landsbygdsutveckling 2007–2013. Därefter har man infört en ny plan för landsbygdsutveckling för 2014–2020, med utgångspunkt i hållbarhetsmål. Jordbruks- och landsbygdsutvecklingsåtgärder kommer att användas för att förbättra levnadsstandarden och öka jämställdheten. I Tjeckien utvecklade miljöministeriet år 2010 en strategi för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i projekt och planer med tydliga effekter på miljön, exempelvis byggnadsplaner, grönområden i städer och transporttjänster, liksom avlägsnande och förebyggande av läckage av ämnen som är tydligt kopplade till kvinnors hälsa.

FRAMSTEG OCH HINDER PÅ OMRÅDE K: KVINNOR OCH MILJÖN

FRAMSTEG

- Andelen kvinnor i beslutsfattande ställning på miljöområdet och i internationella delegationer till underordnade organ till FN:s ramkonvention om klimatförändringar har ökat.
- Kvinnors representation inom utbildningar och yrken kopplade till miljön har ökat.
- Diskussioner om förhållandet mellan klimatförändringar och jämställdhet framhävs.
- Medlemsstaterna har som mål att öka kvinnors deltagande i utbildningar inom naturvetenskap och teknik.

HINDER

- Globala utmaningar såsom klimatförändringar har olika effekter på kvinnor respektive män.
- Kvinnor är underrepresenterade när det gäller beslutsfattande på miljöområdet på alla nivåer (nationell och internationell nivå och EU-nivå).
- Kvinnor är underrepresenterade när det gäller alla miljörelaterade utbildningar och framför allt i fråga om utbildningar, yrken och politiska uppdrag som är kopplade till energi och transport.
- Integrering av jämställdhetsperspektivet i miljöpolitik innebär en utmaning och jämställdhetsmål inkluderas sällan i miljöstrategier.
- Kunskaperna om könsrelaterade mönster i fråga om energiproduktion och konsumtion är otillräckliga.

Vägen framåt för EU

- Öka kunskaperna om förhållandet mellan jämställdhet och miljön för att få en uppfattning om effekterna av miljöpolitik och miljöprogram på kvinnor och män.
- Effektivt integrera och ta hänsyn till jämställdhetsaspekter vid hantering av globala utmaningar (exempelvis klimatförändringar, grön tillväxt).
- Erkänna att kvinnor kan vara mer sårbara för klimatförändringar och specifikt beakta effekterna för kvinnor som tillhör minoriteter.
- Säkerställa att jämställdhet är en del av politiken genom att öka andelen kvinnor i beslutsfattande ställning så att kvinnors behov och bidrag beaktas.

MISSING TRANSLATIONS

European Institute for Gender Equality (EIGE)

The European Institute for Gender Equality (EIGE) is the EU knowledge centre on gender equality. EIGE supports policy-makers and all relevant institutions in their efforts to make equality between women and men a reality for all Europeans and beyond by providing them with specific expertise and comparable and reliable data on gender equality in Europe.

More information: <http://eige.europa.eu>

The Resource and Documentation Centre (RDC) of the European Institute for Gender Equality is an innovative and practical tool developed to assist in locating key resources on gender equality, to facilitate the exchange of knowledge among those with an interest in gender equality policies and practices and to offer an online space for discussion and debate.

More information: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Contact information:

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-274-7
doi:10.2839/77657
MH-04-15-022-SV-N